

Chương ba

Nội dung giáo dục và phương pháp giáo dục của các mô hình

I. Nội dung giáo dục

Những người từng rơi vào tệ nạn ma túy, kể cả những người đã trải qua hai năm cai nghiện tập trung bắt buộc, những người sau cai và những người được xét tái hòa nhập cộng đồng, đều đã trải qua những năm tháng khủng hoảng toàn diện: tinh thần, tâm - sinh lý - thể xác và nhân cách do chất kích thích cực mạnh làm tổn thương nghiêm trọng não bộ và thần kinh. Chất kích thích gây nghiện cực mạnh gấp hàng trăm lần thuốc phiện, tức heroin, tàn phá không thương tiếc cả cơ thể và tâm hồn, tư cách và nhân cách người nghiện hết sức khủng khiếp:

- Làm cho người nghiện mất dần khả năng kiểm soát tư duy,
- Suy nghĩ của mình, tỷ lệ thuận với lượng ma túy được đưa vào cơ thể, tác động lên vỏ não,
- Từng bước xâm hại, dẫn đến sự tàn phá không tránh khỏi tinh thần và thể chất, tất yếu dẫn đến hậu quả nạn nhân từng bước mất khả năng phân biệt phải trái, đúng sai, từng bước mất năng lực kiểm soát được hành vi của mình và hậu quả tiếp theo không tránh khỏi là từ từ, nhưng chắc chắn, hủy hoại nhân cách, danh dự và lòng tự trọng của con người vốn bản chất hướng thiện, trước khi rơi vào con đường nghiện ngập ma túy, rơi vào tâm tối không có sức mạnh nào cản nổi,

- Từng bước chất gây nghiện cực độc, được truyền vào cơ thể bằng "phương pháp man rợ" - hòa thành một hợp chất lỏng và dùng kim chích vào tĩnh mạch - hậu quả tất yếu dẫn đến nhiễm HIV rất cao trong những người nghiện ma túy, dẫn đến căn bệnh thế kỷ AIDS - là không tránh khỏi. Trên 50% tổng số "con nghiện" trong các trung tâm cai nghiện tập trung nhiễm HIV là một thực tế không thể bào chữa. Thật ra tỷ lệ người nghiện ma túy nhiễm HIV cao hơn nữa,

- Rơi vào cảnh nghiện ngập dần dần đưa con nghiện vào ngõ cụt: không còn sức, không đủ tỉnh táo để có thể lao động kiếm sống như một người bình thường, nhưng lại không thể khống chế được sự thèm muốn nhất là khi lên cơn thèm khát. Không có tiền mua ma túy thì vói tiền, thậm chí trấn lột của cha mẹ, người thân. Hết "nguồn cung cấp tự nguyện" của gia đình thì họ mang bán bất cứ loại đồ dùng nào trong nhà có thể bán để có tiền mua thuốc. Và con đường tất yếu sẽ đến tiếp theo là trộm cắp và sau trộm cắp là dùng vũ lực và hung khí để cướp giật của bất kỳ đối tượng nào có thể cướp giật, kể cả người ruột thịt. Một tỷ lệ khá cao người nghiện ma túy "bị tiền sự", thậm chí chịu tiền án nhiều lần là sự thật, không ít con nghiện trở thành tội phạm hình sự, tội phạm sát nhân cố ý... là minh chứng quá rõ.

Những người rơi vào quẩn cảnh như vậy không còn sự tỉnh táo trí não để hiểu nghĩa vụ công dân, nghĩa vụ của người con đối với cha mẹ, anh chị em ruột thịt.

Những người nghiện ma túy không còn khả năng và sự tỉnh táo tối thiểu để hiểu những điều bình thường mà bất cứ công dân nào cũng biết. Đó là truyền thống vẻ vang của dân tộc, những tấm gương sáng của những anh hùng - liệt sĩ trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước trong lịch sử dân tộc,

Và họ không hiểu và cảm nhận được sự nghiệp đổi mới - hội nhập thế giới thành công của đất nước ta trong những thập niên qua, từng

bước đưa đất nước thoát khỏi danh sách những nước nghèo, quyết tâm vươn lên thành một nước công nghiệp vào năm 2020...

Giáo dục họ hiểu được vì sao và do đâu họ rơi vào tình cảnh ấy và cần phải phấn đấu như thế nào để từng bước khắc phục những hậu quả nặng nề do ma túy gây ra, từng bước tái hòa nhập vào cuộc sống xã hội sau thời gian thực hiện Đề án quản lý dạy nghề và giải quyết việc làm cho người sau cai nghiện theo tinh thần Nghị quyết 16/2003/NQ-QH 11 của Quốc hội, là nhiệm vụ cần phải tiếp tục thực hiện trong giai đoạn nhạy cảm này và còn phải tiếp tục trong tương lai. Những nội dung giáo dục người sau cai phải bao hàm những vấn đề cụ thể hướng đến khắc phục những khiếm khuyết cơ bản ấy.

Có thể tổng hợp nội dung giáo dục cho người sau cai nghiện, những người được xét tái hòa nhập cộng đồng trong các cơ sở sản xuất tại Cụm công nghiệp Nhị Xuân và tại các doanh nghiệp trên địa bàn quận - huyện cũng như hàng ngàn người sau cai lao động sản xuất trong hàng chục cơ sở sản xuất ở các trung tâm cai nghiện tập trung, thành các cụm vấn đề chủ yếu sau đây:

1. Giáo dục phục hồi, tiến tới từng bước hoàn thiện hành vi, nhân cách, phẩm chất - đạo đức công dân trung thực - chăm chỉ, có đủ khả năng làm chủ suy nghĩ và hành động của mình. từng bước, nhưng chắc chắn, đưa người sau cai trở về với cuộc sống cộng đồng xã hội.

Vì rơi vào tệ nạn ma túy mà người nghiện đánh mất tất cả, trong đó cái quý nhất là nhân cách, trở thành người không kiểm soát được suy nghĩ và hành vi của mình. Người nghiện trượt dài không có điểm dừng trên con đường tăm tối: trộm cắp, cướp giật, công khai phạm pháp để thỏa mãn cơn nghiện. Làm cho người nghiện hiểu sự tha hóa của họ là do lối sống tự do vô chính phủ, muốn hưởng thụ mà không muốn lao động, sống buông thả dẫn đến xa rời những chuẩn mực đạo đức công dân, thành viên của đoàn thể xã hội và của người con trong gia đình.

Nội dung cụ thể về giáo dục nhân cách, giáo dục phẩm chất - đạo đức công dân gắn không tách rời với thực tiễn lao động sản xuất, tiến tới trở thành người có khả năng làm chủ bản thân có văn hóa, nghề nghiệp, có cuộc sống chuẩn mực tại khu dân cư là trợ lực cho người sau cai tìm lại mình, là cách chống tái nghiện tốt nhất.

Người sau cai cần được tiếp tục nâng cao trình độ học vấn, trình độ chuyên môn nghiệp vụ mới có thể mở mang hiểu biết, hiểu được và phân biệt cái sai cái đúng và chỉ như thế mới mong làm chủ bản thân.

Để từng bước góp phần khắc phục sự tha hóa dẫn đến hủy hoại nhân cách, người cai nghiện cần được học tập và thấm nhuần những bài luận lý cơ bản gắn không tách rời với nghĩa vụ lao động:

- Thế nào là người có nhân cách? Cần làm gì để có và giữ được nhân cách?

- Lao động là nghĩa vụ, là nhu cầu tự thân của con người có tư duy. Sống ăn bám không phải của một con người bình thường, tự trọng.

- Thế nào là người con hiếu đễ trong gia đình? Làm gì để gia đình thuận hòa, giữ đạo đức truyền thống của dân tộc Việt Nam kính trên nhường dưới, kính già yêu trẻ?

- Thế nào là người có văn hóa và lối sống - cuộc sống có văn hóa tại cộng đồng xã hội nơi mình làm việc và nơi mình sinh sống?

Những vấn đề cơ bản trên đây là những chuyên đề sinh động, có ý nghĩa cụ thể và nghiêm túc, cần được soạn thành bài giảng chuyên đề và mời giảng viên là chuyên gia tâm lý - xã hội học có trình độ chuyên môn sâu và nghiệp vụ sư phạm trình bày và được người hướng dẫn linh hoạt trong các buổi trao đổi - thảo luận tổ.

2. Giáo dục tinh thần thượng tôn pháp luật là yêu cầu rất quan trọng đối với mọi công dân, đặc biệt bức thiết và có ý nghĩa thực tế đối với

những người từng rơi vào tệ nạn ma túy. Ma túy đã biến hàng vạn người nghiện thành những kẻ coi thường pháp luật, thậm chí phạm pháp theo nhiều cấp độ từ nhẹ đến nguy hiểm một cách có ý thức và cũng có trường hợp vô thức.

Trong quá trình tái hòa nhập cộng đồng, hàng ngàn người đã, đang và sẽ trở thành công nhân lao động sản xuất trong các doanh nghiệp bên ngoài các trung tâm cai nghiện tập trung, đang từng bước hòa đồng với công nhân lao động bình thường, bước đệm cần thiết và rất có ý nghĩa cho hàng vạn người trở lại đời thường. Họ phải được dạy để hiểu và thấm nhuần những nội dung của:

- Nghị quyết 16/2003/QH11 thông qua tháng 6-2003 của Quốc hội và Đề án tổ chức quản lý, dạy nghề và giải quyết việc làm cho người sau cai nghiện, ngày 17-6-2003 của Ủy ban Nhân dân TP HCM,
- Kết hợp với việc ký Hợp đồng lao động với giám đốc các doanh nghiệp, cần giới thiệu những điều khoản cơ bản của Luật Lao động với tất cả lao động là người được xét tái hòa nhập cộng đồng cũng như người sau cai,
- Những nội dung cần thiết trong hệ thống văn bản liên quan đến quyền lợi và nghĩa vụ của người lao động của Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam,
- Những nội dung cốt yếu của Luật Phòng chống ma túy,
- Những nội dung quan trọng của Luật Giao thông đường bộ,
- Những nội dung cơ bản của Luật Hình sự - Luật Dân sự - Luật Hôn nhân và gia đình,
- Các Pháp lệnh liên quan đến những vi phạm của những người rơi vào tệ nạn xã hội : xử lý vi phạm hành chính - phòng chống mại dâm
- phòng chống HIV/AIDS.

Chuyên gia pháp luật của Sở Tư pháp, cán bộ giảng dạy Trường Đại học Luật tổng hợp và giới thiệu từng vấn đề một cách có hệ thống cho người sau cai và học viên viết thu hoạch là phương pháp chuyển tải có hiệu quả nhất.

3. Giáo dục chính trị - tư tưởng và truyền thống Việt Nam kết hợp các nội dung tư tưởng, chính trị thông qua các tổ chức và nhân vật lịch sử và tình hình phát triển thành phố và đất nước hiện tại:

- Đảng Cộng sản Việt Nam, người tổ chức và lãnh đạo thành công cuộc cách mạng của dân tộc ta từ ngày ra đời, 3-2-1930,

- Chủ tịch Hồ Chí Minh và sự nghiệp giành độc lập cho dân tộc, tự do cho nhân dân, dẫn dắt dân tộc trên con đường đến ấm no, hạnh phúc,

- Tuổi trẻ Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng trong sự nghiệp kháng chiến chống các thế lực đế quốc thực dân xâm lược, trong giai đoạn đổi mới - hội nhập, công nghiệp hóa - hiện đại hóa nhằm đưa đất nước thoát khỏi danh sách những nước nghèo kém phát triển vào năm 2010 và tiến tới trở thành một nước công nghiệp về cơ bản năm 2020,

- Giai cấp công nhân Việt Nam và nhiệm vụ đưa đất nước trở thành một nước công nghiệp sánh ngang hàng với các nước tiên tiến.

- Truyền thống của các tổ chức đoàn thể nghề nghiệp - giới - lứa tuổi, gương anh hùng liệt sĩ - liệt nữ tiêu biểu trong hai cuộc kháng chiến thần thánh chống giặc ngoại xâm và trong công cuộc xây dựng hòa bình:

* Hội LHTN Việt Nam, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và gương sáng của các anh hùng tiêu biểu của tuổi trẻ,

* TLĐ Lao động Việt Nam và gương sáng của các anh hùng tiêu biểu trong kháng chiến cũng như trong xây dựng hòa bình,

* Hội LHPN Việt Nam và gương sáng của các anh hùng - liệt nữ tiêu biểu khắp ba miền.

Đây là những vấn đề rất cụ thể và vô cùng phong phú, có sức hấp dẫn và có giá trị giáo dục rất cao. Cần được biên soạn thành bài giới thiệu sinh động với người trình bày có sức cuốn hút, qua đó cử tọa hứng thú và tiếp thu tốt, đạt hiệu quả cao trong quá trình giáo dục.

4. Giáo dục sức khỏe - giới tính cho người nghiện ma túy là một trong những trọng tâm, bởi vì một tỷ lệ rất cao trong số gần ba vạn người cai nghiện tập trung là:

- Phụ nữ chiếm khoảng 10%,
- Những người ở tuổi vị thành niên chiếm trên 2%, là những người chưa có hiểu biết về bệnh tật, bệnh lý và việc bảo vệ sức khỏe của chính mình,
- Những người trẻ từ 18 đến 25 tuổi chiếm trên 52%, tuổi đẹp nhất của đời người không thể bị hủy hoại vĩnh viễn,
- Trình độ học lực thấp: mù chữ trên 13%, bậc tiểu học 24%,
- Không có nghề nghiệp trên 50%,
- Lao động phổ thông 36,4%.

Tóm lại, tuyệt đại đa số họ là những người còn quá trẻ chưa trải qua những khúc quanh nghiệt ngã của đời người, học vấn quá thấp, không nghề nghiệp.... Vì thế mà nhiều người không hiểu nguy cơ nhiễm HIV do sử dụng chất gây nghiện bằng phương pháp chích vào tĩnh mạch mà hệ quả là hơn một nửa tổng số người nghiện nhiễm HIV và kết cục bi thảm đối với họ là không tránh khỏi. Số người mắc các bệnh cơ hội và truyền nhiễm cũng khá cao, là hệ quả tất yếu do nghiện ma túy.

Với những người may mắn không bị nhiễm HIV, nay đang được tạo điều kiện lao động kiếm sống và từng bước trở lại với đời sống xã hội thì nhất thiết phải được giáo dục bằng những nội dung rất cụ thể, rất chi tiết:

- Nghiện ma túy và hệ quả tất yếu: HIV/AIDS,
- Nghiện ma túy và hệ quả tất yếu: lao, viêm gan, bệnh cơ hội và truyền nhiễm khó chữa,
- Sức khỏe sinh sản và bệnh phụ khoa - cách phòng ngừa (dành cho phụ nữ, chiếm trên 10% tổng số người cai nghiện tập trung).

Những nội dung giáo dục đề xuất trên đây cần được biên soạn có bài bản, tập hợp thành bộ giáo trình giáo dục và huấn luyện người sau cai nghiện. Ngoài các buổi lên lớp, những nội dung này còn cần phải được đưa vào các buổi thảo luận - mạn đàm quán triệt ở các tổ học tập - một phần hữu cơ của nội dung giáo dục - và cuối khóa, học viên phải viết thu hoạch, tùy thuộc điều kiện ở các mô hình mà người sau cai hòa nhập.

Do trình độ người sau cai vừa thấp vừa không đồng đều; họ đã được phân loại căn cứ vào mức độ cải tạo và sự tiến bộ trong thời gian hai năm cai nghiện bắt buộc và thời gian được dạy văn hóa, dạy nghề sau 24 tháng cai nghiện. Cụ thể là:

- Đối với lao động là người được xét tái hòa nhập cộng đồng và tự nguyện chọn phương án tham gia lao động trong các cơ sở sản xuất tại Cụm công nghiệp Nhị Xuân và người sau cai tự nguyện lao động trong các cơ sở sản xuất của các doanh nghiệp trên địa bàn quận - huyện được coi là những người đã đạt được một số tiến bộ cơ bản trong nhiều mặt trong quá trình cai nghiện, học văn hóa, học nghề và lao động trong các trung tâm sau thời gian 24 tháng cai nghiện bắt buộc. Số những người này được xét vào danh sách tái hòa nhập cộng đồng khá sớm và bản thân họ tự nguyện đến lao động tại các cơ sở sản xuất ở hai dạng trên để trực tiếp rèn luyện, chính là sự ghi nhận tiến bộ của họ, sự mong muốn chân thật của họ là ước nguyện "làm lại cuộc đời", là đáng ghi nhận. Điều này có nghĩa là họ đã hiểu và tiếp thu một số nội dung cơ bản được giáo dục trong và sau thời

gian cai nghiện, và vì vậy những nội dung còn lại cần tiếp tục giáo dục cho họ, được rút bớt thời lượng - và cũng có thể rút bớt một số chuyên đề - trong số những nội dung đề cập trên đây. Việc rút bớt, rút gọn này còn do lý do những người sau cai trong diện này đã ký và trong thực tế đã bảo đảm thực thi các nghĩa vụ theo Hợp đồng lao động với chủ doanh nghiệp, đang làm việc như những công nhân lao động bình thường, hoàn thành định mức và chất lượng sản phẩm tương xứng với tiền lương họ nhận, khác với nhiều người sau cai tham gia lao động trong các trung tâm cai nghiện tập trung xét về một số khía cạnh cụ thể. Họ thật sự đã và đang trưởng thành qua bài học thực tiễn trong lao động.

Trong khi đó, những người sau cai lao động trong các cơ sở sản xuất tại các trung tâm cai nghiện tập trung thuộc nhiều dạng: những người mới kết thúc 24 tháng cai nghiện, những người chưa được xét duyệt tái hòa nhập cộng đồng, những người sau cai nghiện đang ký ở lại làm việc để chờ hết thời gian quy định trong Đề án quản lý, dạy nghề và giải quyết việc làm cho người sau cai nghiện, để được hồi gia. Khảo sát đối tượng này - số lượng đông áp đảo - có nhiều vấn đề đặt ra mà các cấp quản lý nhất thiết phải quan tâm.

Thông tư Liên bộ số 1/2006/TTLB - BLĐT BXH - BGD&ĐT - BYT ban hành ngày 28-1-2006, quy định nhiều nội dung - trong đó có nội dung giáo dục phục hồi hành vi, nhân cách, dạy văn hóa cho những người sau cai nghiện đang lao động trong các trung tâm cai nghiện mà tuy theo giáo trình thống nhất, coi như nội dung giáo dục chính và hiển nhiên cần được các cơ quan quản lý quan tâm và vận dụng thống nhất.

Tại các trung tâm cai nghiện tập trung, số người mới kết thúc 24 tháng cai nghiện bắt buộc là khá đông; và lại quỹ thời gian dành cho hoạt động giáo dục nhiều, cho nên có thể và cần chọn một số nội dung của các chuyên đề về giá trị sống giúp họ thấm nhuần kỹ hơn.

5. Giáo dục hỗ trợ

Để minh họa và là cách hỗ trợ người học tiếp thu và ghi nhớ lâu những nội dung trên đây, nên và cần bổ sung vào chương trình và nội dung giáo dục các hoạt động ngoại khóa, trực quan:

- Chiếu phim nhựa - phim video về các chủ đề chiến tranh cách mạng, về các nhân vật lịch sử tiêu biểu, về sự nghiệp đổi mới và những thành tựu xuất sắc của thành phố, của đất nước thuộc các lĩnh vực xã hội trong hai thập niên qua - mà rất ít người sau cai có ít nhiều thông tin và sự quan tâm cần thiết...

- Biểu diễn nghệ thuật - hợp tác với các đoàn chuyên nghiệp và tự tổ chức câu lạc bộ không chuyên - về những vấn đề thời sự sôi động, cập nhật và nóng bỏng của xã hội, sát với các nội dung giáo dục,

- Tổ chức đi tham quan học tập những di tích lịch sử - cách mạng như Địa đạo Củ Chi và Đền Bến Dược, chiến khu Đ, Khu di tích Trung ương Cục ở Tây Ninh... Hình thức này đã có doanh nghiệp thực hiện trong khuôn khổ của những hoạt động liên quan đến an sinh và phúc lợi xã hội, là khá phù hợp, mang lại hiệu quả thiết thực, cần được mở rộng đến tất cả các doanh nghiệp,

- Tổ chức tham quan các bảo tàng lịch sử - cách mạng, bảo tàng quân đội, bảo tàng chiến dịch Tổng tấn công mùa Xuân 1975, bảo tàng chứng tích chiến tranh, bảo tàng Hồ Chí Minh, bảo tàng Tôn Đức Thắng... có người hướng dẫn, thuyết minh... ở lâu trong bốn hàng rào của các trung tâm, với người cai nghiện thì một chuyến tham quan như thế này trở thành sự kiện lớn có ý nghĩa trong đời!

Những nội dung đề xuất trên đây về đại thể trước hết là nhằm tới mục tiêu bảo đảm cho những người sau cai nhận thức một cách rõ ràng, dứt khoát rằng, mọi người trong xã hội phải coi lao động kiếm sống vì sự tồn tại và phát triển của bản thân và gia đình là một nghĩa

vụ không thể lẫn tránh, không thể thoái thác, là một nhu cầu tự thân không thể thiếu của con người, không thể sống và tồn tại bằng cách ăn bám sức lao động của cha mẹ, anh chị em ruột thịt và của xã hội. Để làm được việc ấy, không chỉ mọi người phải lao động mà còn phải học, thấm nhuần nhiều nội dung trong 5 cụm vấn đề được đề xuất trong chương này, để từng bước biến những gì mình tiếp thu và hiểu được thành hành động thực tế, trong lao động sản xuất và trong sinh hoạt đời thường. Đó là công việc rất khó khăn nhưng hoàn toàn khả thi mà người sau cai phải vượt qua với sự trợ lực của các cơ quan quản lý trực tiếp, của giám đốc doanh nghiệp, của các đoàn thể, của những người bạn từng chung cảnh ngộ... một khi họ thành tâm thành ý đoạn tuyệt với quá khứ nghiện ngập, mong muốn trở lại một cách nghiêm túc với cộng đồng trong đời thường.

Bổ sung cho những buổi báo cáo và thảo luận những chuyên đề cụ thể đề cập trên đây, có thể và nên vận dụng những buổi báo cáo, trao đổi ngoại khóa:

- Mời một số vị giám đốc có tâm mở lòng tiếp nhận và giúp đỡ chân tình người sau cai, nói về thành đạt trong sự nghiệp sản xuất - kinh doanh, giờ đây họ đang thành công với những người tái hòa nhập cộng đồng và người sau cai đang lao động rất có kết quả trong doanh nghiệp của mình,
- Gương phấn đấu của một số anh em cai nghiện thành công - đang lao động có kết quả, trở thành gương điển hình trong các cơ sở sản xuất, doanh nghiệp,
- Mời những nhân vật và chiến sĩ thi đua, anh hùng tiêu biểu của nhiều ngành, lĩnh vực báo cáo về gương hy sinh phấn đấu kiên cường và thành tựu họ đạt được trong sự nghiệp phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, đang hiện hữu và phát huy vai trò trong đời sống hôm nay,

- Mời các nhà báo, các cán bộ tuyên huấn báo cáo định kỳ tình hình thời sự thế giới và đất nước, báo cáo chuyên đề về tình hình và thành tựu nhiều mặt, những chương trình lớn, chương trình trọng điểm về phát triển kinh tế, cơ sở hạ tầng kỹ thuật - hạ tầng xã hội của thành phố (tháng/lần) để những người lao động đặc biệt này có thể cập nhật tình hình chung, rất có lợi cho sự phấn đấu, lao động sản xuất và cho cuộc sống thường nhật trong khu tập thể.

Ngoài ra nên phối hợp với Giám đốc các doanh nghiệp, Ban quản lý cụm công nghiệp và Ban quản lý khu chung cư... tổ chức những hoạt động sau đây theo chu kỳ thời gian:

- Hội thao nghề nghiệp trong xí nghiệp tuyển chọn và tôn vinh những công nhân ưu tú, đơn vị sản xuất xuất sắc... tổ chức thường niên, chính là dịp để những lao động giỏi là người tái hòa nhập cộng đồng, người sau cai có cơ hội tự khẳng định và qua đó tác động tích cực đến những người sau cai khác,

- Hội diễn văn nghệ hàng năm không chỉ là món ăn tinh thần của tuổi trẻ mà còn có tác động tích cực đến cuộc sống của người lao động trong những năm tháng sống trong khu tập thể, kích thích sản xuất thông qua hình tượng trong tác phẩm trình diễn, đặc biệt là tác phẩm tự biên tự diễn nói về sự phấn đấu và cuộc sống và lao động của chính họ,

- Tổ chức định kỳ Ngày hội thể thao, có tác dụng làm cho cuộc sống sôi động khi họ đều ở tuổi thanh niên, những người chơi thể thao giỏi sẽ có tác động tốt đến sản xuất, lại có lợi nâng cao thể trạng và sức khỏe của từng người và cho cả tập thể cộng đồng.

Những nội dung giáo dục trên đây là cần thiết đối với những người sau cai. Việc chuyển tải những nội dung này đến các đối tượng sao cho đạt hiệu quả giáo dục và xã hội mong muốn, phụ thuộc vào sự chỉ đạo và vận dụng của Phòng giáo dục của từng mô hình cũng như

phụ thuộc vào việc chọn và ưu tiên những nội dung phù hợp với đối tượng giáo dục của từng mô hình trong các mô hình sản xuất đề cập trong phần thứ nhất.

II. Phương pháp giáo dục

1. Những căn cứ vận dụng phương pháp và hình thức giáo dục

1.1. Phương pháp, hình thức giáo dục

Chương III xuất và trình bày những nội dung giáo dục cơ bản và cần thiết vận dụng trong các cơ sở sản xuất tiếp nhận người được xét tái hòa nhập cộng đồng và người sau cai, với thời lượng khác nhau. Như vậy, những nội dung giáo dục này ắt là và phải được vận dụng một cách linh hoạt trong các mô hình quản lý sản xuất khác nhau, trong đó thứ tự ưu tiên của các nội dung có thể hoán vị cho nhau, trừ nội dung giáo dục hành vi, nhân cách cho người sau cai luôn ở vị trí ưu tiên hàng đầu, bất kể họ tái hòa nhập ở đâu.

Dù có điều chỉnh và sắp xếp thứ tự ưu tiên thì tựu trung nội dung giáo dục tại các cơ sở sản xuất tiếp nhận tái hòa nhập và người sau cai nghiện không thay đổi về bản chất và mục tiêu. Đó là giáo dục ý thức và nghĩa vụ lao động, thái độ và lối sống lành mạnh, tinh thần tự chủ trong quá trình tái hòa nhập cộng đồng đầu tiên sau thời gian cai nghiện, là nhiệm vụ trọng tâm.

- Theo Luật Lao động thì thông thường người lao động làm việc 8 giờ trong ngày, năm ngày trong tuần (không kể một số ngoại lệ do Luật quy định và do sự thỏa thuận giữa người lao động và chủ doanh nghiệp với sự trung gian và chứng kiến của nhân vật thứ ba - trong nhiều trường hợp là Công đoàn). Đối với lao động là những người sau cai phần lớn không có sức khỏe sung mãn, ắt sẽ gặp khó khăn

trong trường hợp kéo dài hoặc tăng ca sản xuất, đòi hỏi chủ doanh nghiệp tính toán chu đáo. Trong hợp đồng tuyển dụng lao động là người tái hòa nhập và người sau cai với các cơ quan quản lý - ở đây có thể là Sở Lao động - Thương binh và Xã hội, Lực lượng Thanh niên xung phong hay Ban Quản lý các cụm công nghiệp, cần phải làm rõ điều khoản quy định dành quỹ thời gian cho việc giáo dục phục hồi hành vi, nhân cách, tiếp nhận và tiếp thu những kiến thức xã hội, pháp luật và chống tái nghiện kết hợp với tự giáo dục thông qua lao động kiếm sống, nâng cao trình độ học vấn, tay nghề và năng lực hành nghề gắn với môi trường sống có văn hóa.

Bởi vì mới đây, ngày 18-1-2006, Nhà nước công bố Thông tư liên tịch số 01/2006/TTLT - BLĐT BXH - BGD&ĐT - BYT, hướng dẫn công tác dạy văn hóa, giáo dục phục hồi hành vi, nhân cách cho nhiều đối tượng, trong đó có những người sau cai nghiện làm việc trong các cơ sở sản xuất tại các trung tâm cai nghiện tập trung.

Thông tư liên tịch, quy định tại điểm b, đoạn 6, mục I: Đối với người sau cai nghiện ma túy quy định ở đoạn 2 điểm b khoản 1, mục I của Thông tư này thì thời gian học văn hóa, giáo dục phục hồi hành vi, nhân cách không quá 35% tổng số thời gian người sau cai nghiện ma túy đang sinh hoạt và lao động sản xuất tại trung tâm.

Thông tư quy định kinh phí thực hiện công tác này do ngân sách Nhà nước cung cấp, mở ra cơ hội và tạo điều kiện thuận lợi cho các cơ quan quản lý thực thi nhóm công việc quan trọng này.

- Cần hiểu người tái hòa nhập cộng đồng và người sau cai chưa thể yên tâm về tư tưởng khi được chuyển đến khu vực sản xuất hoàn toàn mới. Mới ở chỗ họ phải làm việc theo những quy định chặt chẽ theo những điều khoản ghi trong hợp đồng lao động với giám đốc doanh nghiệp mà nội dung cốt lõi là quyền lợi gắn không tách rời với nghĩa vụ, chứ không thể làm việc tùy tiện như nhiều người từng thể hiện

trước đó trong các cơ sở sản xuất tại các trung tâm cai nghiện; mới còn ở chỗ những lao động này được bảo đảm bố trí nơi ăn ở phù hợp với tình hình mới (cụ thể là họ được sống trong khu dân cư không có hàng rào và vọng gác xung quanh) và vì vậy phải có những quy định mới về quản lý khu dân cư phù hợp. Ngoài ra, theo điều tra nóng của những người thực hiện đề tài - có tới 40% tổng số người lao động là người tái hòa nhập cộng đồng và người sau cai không hiểu khái niệm tái hòa nhập cộng đồng là chuyển đến làm việc và kiếm sống bằng sức lực và kỹ năng của mình trong các xí nghiệp, là bước chuẩn bị cần thiết để người sau cai trở lại với đời thường một cách bền vững.

- Số đông tuyệt đối những người tái hòa nhập cộng đồng và người sau cai - cũng theo kết quả điều tra tại các trung tâm cai nghiện - hồi hộp chờ đợi thái độ có ân cần, lòng bao dung, sự niềm nở hay lạnh lùng của chủ doanh nghiệp tiếp nhận họ, của những nhà quản lý mới - trước hết là của Ban lãnh đạo các cụm công nghiệp - và niềm nở tới mức nào! Do tâm lý chưa ổn định, do từng là những người luôn sống trong bất yên và ngờ vực nhạy cảm và mặc cảm, vì vậy họ có thể trở thành những người không bình thường ngay tức thì, khi cho rằng mình bị coi thường, bị xa lánh và bị nhìn "bằng nửa con mắt", không được tôn trọng... tức là cửa vào vết thương nhạy cảm. Trong trường hợp ấy, bản năng - vì người nghiện từng sống nhiều năm với bản năng chứ không phải bằng lý trí - nhanh chóng thôi thúc họ mất niềm tin, thu mình, xa lánh cộng đồng... và như vậy mấy năm cai nghiện, rèn luyện... có thể trở thành vô nghĩa!

1.2. Việc vận dụng các hình thức giáo dục trong thực tiễn

- Những nội dung giáo dục đề xuất trong chương II phần thứ hai là rất cụ thể, mục tiêu rõ ràng, thiết thực, thích hợp với đối tượng. Cách trình bày cần khúc chiết, dễ hiểu; linh hoạt về thời gian, nhằm thu

hút người nghe, hướng đến việc đạt mục tiêu cuối cùng là thuyết phục người nghe với hiệu quả cao nhất.

- Phát huy tinh thần năng động và trí tuệ tiềm ẩn của nhiều lao động trẻ tuổi vào việc tìm kiếm, phát hiện và đề xuất nội dung, hình thức, phương pháp và thời gian thích hợp khi thực hiện các chuyên đề. Làm như vậy là cách phát huy tinh thần dân chủ trong việc chuẩn bị và triển khai các chương trình giáo dục trong tập thể.

- Là đối tượng đặc biệt chưa có sự ổn định cần thiết về tính cách và tâm - sinh lý, cần vận dụng phương pháp linh hoạt và mềm dẻo trong khi triển khai các nội dung giáo dục, hài hòa giữa nội dung, hình thức và thời gian trình bày, ngắn gọn mà đủ ý, phù hợp với đối tượng còn rất trẻ. Trong vấn đề tìm phương pháp và hình thức triển khai các nội dung giáo dục cho lao động là người sau cai, cần sự cộng tác, hợp tác và trợ lực của chủ doanh nghiệp, bởi vì kết quả giáo dục gắn với lợi ích thiết thân của doanh nghiệp.

- Tìm phương pháp thích hợp nhằm phát huy tính chủ động của đối tượng giáo dục, qua đó tránh áp đặt một chiều của diễn giả lên người nghe, vừa gây phản cảm, vừa gây phản ứng thụ động tê liệt trong cử tọa. Phát huy tính chủ động của người nghe chính là cách tạo hứng thú cho họ và kết quả sẽ khả quan hơn, người nghe cảm nhận họ được tôn trọng và sẽ tích cực tham gia, là cần thiết với cử tọa là người sau cai. Những nội dung đã cho học viên chuẩn bị trước theo gợi ý thì giảng viên không đả đàng tràn giang đại hải mà gợi ý các tình huống khác nhau cho học viên tham gia thảo luận và có thể tranh luận, tạo không khí sôi nổi, dân chủ, qua đó kích thích hứng thú và sự tập trung chú ý của cử tọa. Với những câu hỏi có quan hệ đến tất cả các lĩnh vực liên quan đến người sau cai thì nhất thiết phải được giải đáp thích đáng, nhất là những nội dung liên quan đến đời sống, việc làm và thu nhập, chính sách và pháp luật...

Đây là một trong những cách phát huy hình thức giáo dục đồng đẳng theo phương châm học thầy là tốt, học nhau cũng tốt, đã được minh chứng trong đời sống.

1.3. Cần có sự phối hợp lực lượng

Giám đốc các doanh nghiệp tiếp nhận lao động là người tái hòa nhập cộng đồng và người sau cai nên thấu hiểu rằng, việc tiếp tục giáo dục và rèn luyện những người lao động này trong xí nghiệp của mình tuy có thể gây tốn kém một ít tiền bạc và mất ít thời gian nhất định, làm xí nghiệp thêm bận rộn với một số công việc không gắn đến sản xuất làm ra sản phẩm của mình, trái lại, trong thực tế, hoạt động đó có thể mang lại hiệu quả kinh tế nhiều hơn cho hoạt động của xí nghiệp, bởi vì những hoạt động giáo dục ấy chính là bồi dưỡng sức lao động sống cho xí nghiệp, ắt mang lại lợi ích lâu dài không chỉ cho người lao động mà còn cho chính doanh nghiệp và xã hội. Khi lao động trong xí nghiệp trở thành những công nhân giỏi tay nghề, nhiều sáng kiến, kỷ luật lao động cao thì đó chính là những yếu tố phát triển sản xuất mang lại hiệu quả kinh tế và xã hội có ý nghĩa nhất, trước hết là cho doanh nghiệp.

Các cấp quản lý của bộ máy chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội - kinh tế tập hợp trong Mặt trận, trước hết là tổ chức Công đoàn của người lao động, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và Hội Liên hiệp thanh niên của tuổi trẻ - quan tâm, chia sẻ, trợ lực; các phương tiện truyền thông đại chúng và không thể không nhắc đến gia đình, thân nhân của lao động là người sau cai cần là những người trợ lực về tinh thần, động viên, khuyến khích và ủng hộ hết lòng để con em mình thêm sức mạnh và quyết tâm phấn đấu và phấn đấu có kết quả để họ có thể sớm trở lại với đời thường đầy tự trọng như trước kia. Con em mình chỉ có con đường sáng duy nhất

này, ngoài ra không có con đường nào khác có thể mang lại kết quả gia đình và xã hội - trước hết là người sau cai, mong đợi cả.

2. Các phương pháp và hình thức giáo dục cụ thể

Phương pháp và hình thức giáo dục có mối quan hệ bổ sung cho nhau và liên quan đến những nội dung giáo dục. Những nội dung giáo dục, phương án triển khai và những đề xuất nội dung giáo trình là những đóng góp rất có ý nghĩa đã được trình bày chi tiết trong chương trên là cơ sở làm sáng tỏ hơn việc vận dụng, tiến hành triển khai phương pháp và hình thức tổ chức học tập, bồi dưỡng và rèn luyện lao động là những người tái hòa nhập cộng đồng trong các cơ sở sản xuất, mang lại hiệu quả thiết thực.

2.1. Chương trình và phương châm giáo dục

- Phải có chương trình - giáo trình thống nhất, nhất quán bám sát thực tiễn với sự khẳng định rõ ràng nội dung cụ thể và thiết thực vạch lối chỉ đường cho người lao động có mục tiêu phấn đấu, và phương pháp mang tính khoa học, sáng tạo...

- Gắn một cách hữu cơ chương trình giáo dục chính trị với việc thực hiện các nhiệm vụ của kế hoạch lao động sản xuất của doanh nghiệp, lấy lao động sản xuất là nhiệm vụ trọng tâm.

- Gắn chương trình giáo dục chính trị với chương trình quản lý trong hoạt động nâng cao tay nghề thông qua các khóa đào tạo chuyên môn và chuyên ngành nhằm không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn và kỹ năng.

- Giáo dục phục hồi hành vi, nhân cách gắn với các chương trình học văn hóa - giáo dục sức khỏe, nâng cao lao động - nâng cao thể trạng.

- Quy định thời lượng các môn học - thời gian thực hiện phù hợp với các điều kiện đặc thù của doanh nghiệp nơi lao động là người sau cai nói chung, làm việc và kiếm sống theo ba mô hình khác nhau. Tổng hợp nội dung giáo dục, cả giáo dục chính khóa - thảo luận tổ - tư vấn - ngoại khóa... để biết thời gian dành cho giáo dục trong một tháng, một năm lao động là bao nhiêu giờ, được phân phối và thực hiện ra sao (cả trong doanh nghiệp lẫn trong khu tập thể).
- Gắn nội dung giáo dục phục hồi hành vi, nhân cách với hoạt động toàn diện trong khu chung cư.

2.2. Giáo dục tập trung theo chủ đề - chuyên đề

Các nội dung giáo dục xác định tại chương II sẽ được chuyển tải đến tất cả đối tượng lao động là người sau cai theo các kênh phù hợp.

- Một số nội dung cốt lõi sẽ được chuyển tải dưới hình thức là các chủ đề và chuyên đề chuyên sâu, ví dụ nội dung tiếp tục giáo dục phẩm chất - đạo đức, phục hồi hành vi, nhân cách hướng đến nhận thức và hành động hướng thiện, tiếp thu và vận dụng những hiểu biết cơ bản về giá trị và tư cách công dân làm chủ suy nghĩ và hành động của mình nhằm từng bước - nhưng chắc chắn - hoàn thiện nhân cách công dân kèm theo kế hoạch và hướng dẫn cụ thể - là chủ đề xuyên suốt trong thời gian tái hòa nhập cộng đồng trong các cơ sở sản xuất và cả sau đó.
- Tổ chức và hướng dẫn trao đổi chủ đề hỏi đáp và thảo luận tổ với sự tham gia và hướng dẫn của giáo dục viên hoặc cán bộ quản lý.
- Tạo không khí tranh luận dân chủ, gợi ý cử tọa đưa ra những tình huống khác nhau, qua đó làm cho buổi học vừa hấp dẫn mà nhẹ nhàng, kích thích tuổi trẻ hăng hái, sôi nổi phải động não, tạo hệ quả càng nhiều người tham gia tranh luận thì người tham gia càng thấm

nội dung. Giảng viên cần tránh thuyết trình "chép nguyên văn" sách giáo khoa, thao thao bất tuyệt với dư thừa khái niệm cao xa nhưng chẳng để lại ấn tượng nào trong đầu người nghe.

- Ghi chép và giải đáp thỏa đáng những thắc mắc, những vấn đề nảy sinh trong quá trình lao động, những đề xuất hợp lý hợp tình của cử tọa liên quan đến chủ trương - chính sách và pháp luật có quan hệ thiết thân đến họ. Trong trường hợp cần thiết, cần mời chuyên gia chuyên ngành có trách nhiệm giải đáp thỏa đáng cho học viên, như các vấn đề liên quan đến pháp luật, các bộ luật quan trọng, có quan hệ trực tiếp đến những người từng rơi vào tệ nạn xã hội, từng có nhiều tiền sự và tiền án. Phải đi tới cùng chân lý đối với những lao động là người sau cai vốn từng sống với nhiều ngò vực trong nhiều vấn đề.

2.3. Giáo dục gắn với tư vấn - tham vấn

Sự thật là nhiều lao động là người sau cai sau khi tái hòa nhập cộng đồng trong các cơ sở sản xuất mang theo nhiều tâm tư, nhiều vướng mắc mà tự mình không tìm được câu giải đáp thỏa đáng, nhưng lại ngại ngần không biết tin ai, hỏi ai. Vì thế, ngay ở giai đoạn đầu của quá trình tái hòa nhập đầu tiên này, công tác tư vấn tâm lý cho họ là rất cần thiết. Đó là hình thức công tác tư tưởng, khơi gợi những uẩn khúc, mắc mứu của người lao động và giải tỏa cho họ, ấy là giải phóng những vướng mắc, cản cái về nhận thức mang tính giáo dục cao, sinh động, có sức thuyết phục và cần thiết mà nhiều người lao động luôn gửi gắm mà có lúc, có nơi họ không muốn nói ra, cho nên đòi hỏi các nhà quản lý, giáo dục viên nhanh nhạy nắm bắt tâm tư, nguyện vọng và chủ động đến với họ.

- Tư vấn pháp lý cũng là một hoạt động vừa cần thiết mà lại mang nhiều ý nghĩa, rất thiết thực - ví như chuyện tư vấn về hôn nhân và

gia đình - tư vấn về sức khỏe, bệnh tật - kể cả bệnh tư tưởng. Những hoạt động tư vấn này có sức thuyết phục mạnh, không chỉ vẫn rất cần thiết mà hơn thế, mang ý nghĩa giáo dục cao, lại rất chủ động.

2.4. Giáo dục gắn với văn hóa - vui chơi

Trò chơi "Hái hoa dân chủ" tìm hiểu nội dung của nhiều chủ đề, từ khoa học - kỹ thuật, văn học - nghệ thuật, thể dục - thể thao, khoa học xã hội bao gồm lịch sử, tâm lý, pháp luật, địa lý đến triết học nhân văn... và tất cả những lĩnh vực mà con người có thể thách đố và giải đáp có tính giáo dục cao, vừa nâng cao hiểu biết mà lại vui vẻ, gây không khí sôi động, nhưng khá nhẹ nhàng, có tác dụng phát huy trí nhớ và sự sáng tạo của người chơi.

Tiến hành định kỳ các cuộc trắc nghiệm (cho chuẩn bị và ôn tập trước như trắc nghiệm ngoại ngữ của ngành giáo dục) từ thấp lên cao dần, phù hợp với tình hình và thực trạng cụ thể của từng tập thể lao động.

Gắn sinh hoạt văn hóa - văn nghệ, trò chơi vui nhộn... với những ngày kỷ niệm lịch sử của đất nước, ngày truyền thống của tổ chức lứa tuổi, của đơn vị...

Phát huy tính sáng tạo của tập thể, vận dụng kiến thức và kỹ năng nhằm nâng chất lượng các trò chơi đã có (như trên TV) phù hợp với tình hình và bối cảnh của các tập thể lao động nhằm thấm nhuần sâu sắc một số vấn đề nhất định liên quan đến nội dung giáo dục - nhẹ nhàng mà dễ nhớ cho nên thấm sâu và lâu.

Những sinh hoạt mang tính ngoại khóa này diễn ra trong khu tập thể sẽ tạo ra không khí vui tươi, phấn khởi gắn với hoạt động của ban chủ nhiệm câu lạc bộ văn hóa - nghệ thuật và nhất là cần gắn với sự tham gia có trách nhiệm của các tổ tự quản.

2.5. Báo cáo tình hình thời sự - cập nhật tình hình đất nước

Những hoạt động này có thể gọi là hoạt động ngoại khóa - báo cáo thời sự - báo cáo những vấn đề nóng mà xã hội và người lao động quan tâm và đề xuất - nên tổ chức định kỳ theo lịch hoạt động trong từng thời gian của doanh nghiệp và Ban chủ nhiệm khu tập thể (tháng, quý...). Cần chọn những vấn đề thiết thực, nhiều người quan tâm và có ý nghĩa giáo dục trực tiếp và mời những diễn giả giàu năng lực mà thích hợp với tuổi trẻ, ví dụ:

- Báo cáo tình hình thời sự nổi bật trong nước và thế giới - chính sách, chủ trương mới kết hợp với thông báo tình hình xí nghiệp, lưu ý đề cập mối quan hệ phát triển doanh nghiệp với đóng góp cụ thể và thiết thực của người lao động.
- Báo cáo về các vấn đề mở cửa - hội nhập, tăng trưởng và phát triển kinh tế của đất nước, thành phố...
- Báo cáo các chuyên đề tế nhị như kỹ năng sống, Tình yêu - hôn nhân và gia đình, Bảo vệ sức khỏe - phòng chống HIV, Bàn về nhân cách, Văn hóa - tâm lý và quan hệ giao tiếp... do các chuyên gia trình bày ngắn gọn, xúc tích, sinh động với các dẫn chứng sống động, thiết thực, tránh xơ cứng...

2.6. Tổ chức Hội thao - Hội diễn nghệ thuật - Ngày hội thể thao định kỳ và nhân dịp kỷ niệm những ngày lễ lớn của đất nước.

- Tổ chức hoạt động giao lưu văn hóa - văn nghệ - thể thao giữa các đơn vị trong cụm công nghiệp với chủ đề có nội dung thiết thực, nhẹ nhàng mà sâu sắc, tạo không khí hợp tác đoàn kết gắn bó trong sản xuất và trong cuộc sống và sinh hoạt đời thường ở khu tập thể - khu dân cư.
- Tổ chức sinh hoạt nghệ thuật và hội diễn định kỳ, bao gồm các nội dung: chương trình biểu diễn nghệ thuật chọn lọc - cho phù hợp đối

tượng - của các đoàn hoặc nhóm nghệ thuật chuyên nghiệp cho người lao động như từng được tổ chức tại một số trung tâm cai nghiện và chương trình sinh hoạt nghệ thuật tự biên tự diễn.

Để tạo được và nuôi dưỡng phong trào, khuyến khích và động viên và tạo điều kiện để người lao động được tự do sáng tác và biểu diễn những tiểu phẩm nói về những anh hùng và những sự tích trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước, đã trở thành huyền thoại của dân tộc, được viết và nói lên tâm tư, nguyện vọng và tình cảm chân thành và sâu sắc của họ đối với vấn đề của xí nghiệp, của thành phố và của chính họ. Tại một số trung tâm cai nghiện, anh chị em lao động đã chứng tỏ khả năng sáng tạo của mình. Những tác phẩm tự biên gồm kịch, tấu, múa, hoạt cảnh dựng nhân vật Mẹ Việt Nam Anh hùng, các anh hùng liệt sĩ, những sự kiện như trận Điện Biên Phủ trên không, Kéo pháo vào Điện Biên, Giải phóng Sài Gòn, Tỉnh Củ Chi... đã được viết, dàn dựng và biểu diễn khá nhuần nhuyễn, có tác dụng giáo dục rất cao.

Nhân rộng các hoạt động đậm chất văn hóa và nhân văn ắt sẽ mang lại ý nghĩa và tác động trực tiếp đến những người lao động trong môi trường mới - lao động sản xuất trong các xí nghiệp và trong việc xây dựng khu phố văn hóa tại khu dân cư.

2.7. Phương pháp trực giác, trực quan

Đây là phương pháp hỗ trợ giúp học viên có thể tiếp cận nội dung các vấn đề trong bài giảng, bằng cách in nội dung tóm tắt bài giảng, chuyên đề thành tờ bướm có chất lượng trên giấy tốt, bền màu có thể mang theo người và có thể lấy ra ôn, đọc bất cứ lúc nào, dù chỉ có ít thời gian rỗi.

Tổ chức tờ báo ảnh (trong khuôn viên xí nghiệp như hội trường, phòng văn hóa, thư viện... và trong khu dân cư) trưng bày ảnh nghệ

thuật như danh lam thắng cảnh, di sản thiên nhiên và văn hóa từ ba miền đất nước và từ TP HCM, những tác phẩm nghệ thuật của các nhà nhiếp ảnh Việt Nam đoạt giải quốc tế và ảnh thời sự phản ánh tình hình và kết quả sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp, hoạt động của cụm công nghiệp, về hoạt động của các đơn vị trong cụm công nghiệp và trong các trung tâm cai nghiện, phản ánh người thật việc thật trong hoạt động lao động sản xuất và trong cuộc sống thường nhật, vui chơi giải trí, chuyển tải một cách trung thực những hoạt động của chính những người lao động.

Tổ chức các loại hình câu lạc bộ văn hóa - nghệ thuật như nhiếp ảnh, nhóm ca (các loại hình âm nhạc), câu lạc bộ guitar, câu lạc bộ kịch nói... sinh hoạt định kỳ và là hạt nhân văn nghệ trong các hoạt động và sinh hoạt văn - thể - mỹ của xí nghiệp, của cụm công nghiệp.

Tổ chức Báo tường với sự góp mặt của tất cả thành viên với những bài viết, bản nhạc, bài thơ, bức vẽ, chuyện vui cười... làm cho cuộc sống vui hơn, có ý nghĩa hơn, là nguồn động viên cho cả tập thể, làm cho cuộc sống có ý nghĩa hơn.

Với sự giúp đỡ của giám đốc doanh nghiệp, của Ban quản lý cụm công nghiệp, các cơ quan quản lý nhà nước, hội liên lạc gia đình, những nhà hảo tâm... và sự đóng góp của các thành viên... thành lập thư viện - tủ sách và câu lạc bộ đọc sách - báo. Những tác phẩm văn học chất lượng cao, nội dung phong phú, phù hợp lứa tuổi là những người bạn tốt nhất có sức cảm hóa lòng người, gieo cái đẹp, cái thiện và cái trung thực vào mỗi tâm hồn, làm con người sống đẹp hơn, cao thượng hơn. Cổ nhân từng khẳng định trong sách có vàng. Chỉ có văn hóa đọc mới giúp con người ta đãi được vàng từ trong những trang sách. Thử vàng đó quý hơn nhiều hiện kim vô tri vô giác, có khi chỉ kích thích mặt trái của con người không có bản lĩnh!

2.8. Phương pháp trắc nghiệm theo chủ đề

Hình thức này người học đã có sẵn thông tin, chỉ còn phán đoán và đưa ra câu trả lời. Có thể coi hình thức này là cách học, kiểm tra, tự học và thi tích cực nhất. Vấn đề đặt ra là cần hướng dẫn phương pháp học tích cực và cung cấp đủ tài liệu - giáo trình cho học viên. Cần đầu tư sâu và chu đáo các bài giảng, những câu hỏi thật chi tiết, cụ thể và đáp án hoàn thiện. Học bằng phương pháp trắc nghiệm và tổ chức kiểm tra nghiêm túc có thể là phương pháp thích hợp với đối tượng lao động là người sau cai, hứa hẹn mang lại kết quả tích cực.

2.9. Giáo dục trong lao động

Đó là nội dung giáo dục hết sức quan trọng và có ý nghĩa mang tính quyết định thay đổi tư duy bên cạnh giáo dục phục hồi hành vi, nhân cách của và cho lao động là những người sau cai nghiện, thông qua các phong trào thi đua giành thành tích và kết quả lao động cao trong tổ, dây chuyền sản xuất, trong phân xưởng - kết hợp với phong trào thi đua "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa tại khu dân cư".

Giáo dục trong lao động và thi đua, phát huy sáng kiến, cải tiến phong cách, hợp lý hóa công việc để giành đỉnh cao sản xuất còn là việc thấm nhuần những nội dung cơ bản của Luật Lao động, ấy là quyền lợi và nghĩa vụ được thể hiện trong hợp đồng lao động. Những phần thưởng kịp thời xứng đáng giành cho kết quả lao động xuất sắc trong phong trào thi đua sản xuất đạt năng suất lao động cao, thực hành tiết kiệm... là một biện pháp giáo dục có chất lượng cao.

Cần giáo dục cho họ thái độ, kỷ luật lao động nghiêm túc, không ngừng nâng cao kiến thức nghề nghiệp chuyên môn và kỹ năng trong sản xuất và kết quả lao động phản ảnh qua chất lượng sản phẩm và năng suất lao động cao là thước đo việc hoàn thành nghĩa

vụ người công nhân lao động. Giáo dục tinh thần lao động gắn hữu cơ với phong trào xây dựng lối sống văn hóa, con người văn hóa, xây dựng môi trường sống có văn hóa và nơi làm việc an toàn, lành mạnh, là sự kết hợp logic có thể mang lại hiệu quả cao.

2.10. Hoạt động dã ngoại

Tổ chức các cuộc tham quan di tích lịch sử - cách mạng - văn hóa đã được xếp hạng cấp Nhà nước và thành phố như Địa đạo Củ Chi - Đền Bến Dược, chiến khu Đ (tỉnh Đồng Nai), Khu di tích Trung ương Cục Miền Nam (tỉnh Tây Ninh); các nhà Bảo tàng: Bảo tàng Lịch sử - Bảo tàng Cách mạng - Bảo tàng chiến dịch Hồ Chí Minh - Bảo tàng chứng tích chiến tranh - Bảo tàng Hồ Chí Minh... là hình thức giáo dục tác động trực tiếp đến tư duy và trí não của người sau cai, có ảnh hưởng rất sâu sắc đến những con người vốn tự mình tách ra khỏi xã hội nay mong muốn và cần phải tái hòa nhập cộng đồng.

Đây là hoạt động có thể thực hiện trong suốt thời gian trong năm. Các doanh nghiệp đều có quỹ phúc lợi xã hội cho những hoạt động văn hóa - tinh thần này. Một vài doanh nghiệp trên địa bàn quận tiếp nhận người sau cai đã thực hiện một số chuyến dã ngoại, tham quan - du lịch có kết quả.

Hoạt động dã ngoại theo hình thức này đều có thể thực hiện ở cả ba mô hình sản xuất đã hình thành và đang phát triển, mở rộng hiện nay ở TP HCM. Bộ phận tổ chức và quản lý hoạt động giáo dục cần lập kế hoạch chi tiết để các doanh nghiệp phối hợp và triển khai ngay từ đầu năm.

3. Biện pháp kỹ thuật

Để triển khai chương trình giáo dục với những nội dung đã được thông qua, bộ phận chuyên môn tổ chức và quản lý hoạt động này

xây dựng Bản kế hoạch tổng hợp thời gian phân bổ các nội dung cần giáo dục cho người sau cai trong từng loại hình sản xuất (đối với Cụm công nghiệp Nhị Xuân và Trung tâm Tư vấn và cai nghiện cần phối hợp hoạt động giáo dục trong các doanh nghiệp với khu tập thể của người sau cai) bao gồm thời lượng cho nội dung là các chủ đề mời giảng viên thỉnh giảng - thời lượng thảo luận tổ nhóm - thời lượng báo cáo thời sự cập nhật tình hình thành phố, đất nước và thế giới - thời lượng xem phim, biểu diễn nghệ thuật chọn lọc phục vụ các chủ đề giáo dục - thời lượng tham quan di tích và bảo tàng...

Trên cơ sở của bản kế hoạch tổng hợp này, một mặt biết được quỹ thời gian giành cho hoạt động giáo dục, qua có kế hoạch điều chỉnh và cân đối giữa các phần và như vậy biết toàn bộ chương trình hoàn thành sau bao nhiêu tháng, nắm được thời gian kết thúc, đồng thời qua kế hoạch đó, có thể chủ động phối hợp với giám đốc các doanh nghiệp trong việc điều hành toàn bộ hoạt động của khâu quan trọng này.